

Inleiding:

De MBO Raad heeft in het voorjaar van 2018 de visie op integraal veiligheidsbeleid vastgesteld. Het document 'Inspiratiedocument Veiligheidsbeleid – een verkenning naar integrale veiligheid in het MBO' is inmiddels breed verspreid en gedeeld. Hierin zijn vier pijlers benoemd waarop het integrale veiligheidsbeleid steunt.

Het document 'Uitwerking 'INSPIRATIEDOCUMENT VEILIGHEIDSBELEID' voor CITAVERDE College' is een vertaling van het algemene document van de MBO Raad naar onze organisatie. Hierin staat een nadere beschrijving en uitwerking van de vier pijlers. Waarbij vervolgens voor onze organisatie een antwoord wordt gegeven op de volgende vraagstelling:

Op basis van de notitie 'Inspiratiedocument veiligheidsbeleid' beziën wat we voor VMBO en MBO hebben, te inventariseren wat functioneert en ingericht is, maar vooral ook welke stukken we missen en wat actiever op de agenda zou kunnen worden gezet.

Ten slotte worden er aanbevelingen gedaan op basis waarvan we de vier genoemde pijlers met betrekking tot het thema 'Integrale veiligheid' meer aan elkaar kunnen verbinden binnen onze organisatie. En het thema nadrukkelijker op een actieve manier kunnen communiceren naar en binnen onze organisatie.

Vier pijlers integrale veiligheid:

Pijler 1: Veilig leer- en werkklimaat

De eerste verantwoordelijkheid van een school is het creëren van een veilige leer- en werkomgeving. Medewerkers en studenten moeten zich gezien en gehoord voelen.

Pijler 2: Veiligheid in curriculum

De tweede pijler richt zich op de kwalificerende functie van het onderwijs. Hiermee wordt bedoeld dat het mbo zijn studenten onderwijst over sociale en maatschappelijke aspecten als diversiteit, discriminatie, respect, etc.

Pijler 3: Veiligheid bij incidenten

Een veilige school beschikt over een duidelijke 'crisisketen' waarbij iedereen weet wat hij/zij moet doen in geval van calamiteit of crisis. Maar ook hoe escalatie kan worden voorkomen en hoe de gevolgen bestreden of beperkt kunnen worden.

Pijler 4: Veilige infrastructuur

Een veilige infrastructuur draagt, vanzelfsprekend, bij aan een gevoel van veiligheid op school. Onder deze zogenoemde 'fysieke veiligheid' vallen brandveiligheid, verkeersveiligheid, gebruiksveiligheid en arbo-veiligheid. Maar daarnaast heeft fysieke veiligheid ook betrekking op de veiligheidsorganisatie van een school in brede zin.

Ludo Hodzelmans

Beleidsmedewerker MBO CITAVERDE College

Mei 2019

‘INSPIRATIEDOCUMENT VEILIGHEIDSBELEID’ Een nadere uitwerking voor CITAVERDE College

Bureau onderwijs CITAVERDE College
Mei 2019

Vraagstelling

Op basis van het document 'Inspiratiedocument veiligheidsbeleid' van de MBO raad voor ons VMBO en MBO te inventariseren wat functioneert en ingericht is, maar vooral ook welke stukken we missen en wat actiever op de agenda zou kunnen worden gezet.

Inleiding

De MBO Raad heeft in het voorjaar van 2018 de visie op integraal veiligheidsbeleid vastgesteld. Hierin zijn vier pijlers benoemd waarop het integrale veiligheidsbeleid steunt. Hieronder staat een nadere beschrijving van deze pijlers, waarna vervolgens voor onze organisatie een antwoord wordt gegeven op bovenstaande uitgangspunt.

Pijler 1: Veilig leer- en werkklimaat

De eerste verantwoordelijkheid van een school is het creëren van een veilige leer- en werkomgeving. Medewerkers en studenten moeten zich gezien en gehoord voelen. Wanneer mensen het gevoel hebben dat er onvoldoende rekening met hen gehouden wordt, neemt de betrokkenheid af en daarmee de kans op ongewenst gedrag toe. Duidelijke normen voor omgang en gedrag, die door iedereen worden gedragen, zijn hiervoor een voorwaarde. Het tonen van aandacht, goede communicatie tussen school en student, maar ook ouders, dragen hieraan bij. Hiermee raakt deze pijler dan ook thema's als loopbaanoriëntatie en -begeleiding, passend onderwijs en kwaliteitszorg.

Pijler 2: Veiligheid in curriculum

De tweede pijler richt zich op de kwalificerende functie van het onderwijs. Hiermee wordt bedoeld dat het mbo zijn studenten onderwijst over sociale en maatschappelijke aspecten als diversiteit, discriminatie, respect, etc. Deze aspecten komen vooral terug in burgerschapsvorming en vitaal burgerschap. De kwalificatie-eisen rond deze thema's zijn voor alle mbo-scholen gelijk. Wel wordt van scholen verwacht dat zij deze wettelijke eisen vertalen naar hun eigen onderwijspraktijk.

Pijler 3: Veiligheid bij incidenten

Een veilige school beschikt over een duidelijke 'crisisketen' waarbij iedereen weet wat hij/zij moet doen in geval van calamiteit of crisis. Maar ook hoe escalatie kan worden voorkomen en hoe de gevolgen bestreden of beperkt kunnen worden. Deze 'crisisketen' geeft helderheid in de verdeling van taken, verantwoordelijkheden, bevoegdheden en communicatielijnen binnen én tussen de operationele en bestuurlijke crisisteams. Kernvraag hierbij is: hoe ver reikt de verantwoordelijkheid van een school en wanneer komt deze bij andere partijen binnen de samenleving te liggen?

Pijler 4: Veilige infrastructuur

Een veilige infrastructuur draagt, vanzelfsprekend, bij aan een gevoel van veiligheid op school. Onder deze zogenoemde 'fysieke veiligheid' vallen brandveiligheid, verkeersveiligheid, gebruiksveiligheid en arbo-veiligheid. Maar daarnaast heeft fysieke veiligheid ook betrekking op de veiligheidsorganisatie van een school in brede zin. Denk daarbij bijvoorbeeld aan calamiteitenplannen, BHV, RI&E's incidentenregistratie, etc. Tot slot speelt ook bewustwording van studenten en personeel een belangrijke rol bij fysieke veiligheid. Fysieke veiligheid is geborgd wanneer de inrichting, veiligheidsmaatregelen, organisatie rond veiligheid en de bewustwording bij studenten en personeel in balans zijn.

Pijler 1: Veilig leer- en werkklimaat

De eerste verantwoordelijkheid van een school is het creëren van een veilige leer- en werkomgeving. Medewerkers en studenten moeten zich gezien en gehoord voelen. Wanneer mensen het gevoel hebben dat er onvoldoende rekening met hen gehouden wordt, neemt de betrokkenheid af en daarmee de kans op ongewenst gedrag toe. Duidelijke normen voor omgang en gedrag, die door iedereen worden gedragen, zijn hiervoor een voorwaarde. Het tonen van aandacht, goede communicatie tussen school en student, maar ook ouders, dragen hieraan bij. Hiermee raakt deze pijler dan ook thema's als loopbaanoriëntatie en -begeleiding, passend onderwijs en kwaliteitszorg.

Wat hebben we:

- Korte lijnen, iedereen kent iedereen;
- Kleinschalig (georganiseerd);
- Veel persoonlijke aandacht;
- Goede zorgstructuur (mentor/docent/ondersteuningscoördinator/vertrouwenspersoon waar een leerling/student terecht kan);
- Duidelijke regels (schoolgids, documenten op website en CV Content, o.a. anti pest beleid, sociaal veiligheidsreglement), recent aangepast;
- Werkvermogensmonitor;
- JOB/Laks enquêtes met vragen over sociale veiligheid;
- Tussentijdse enquête via AOC spiegel in het jaar dat er geen Laks enquête is (jaarlijkse monitoring van de sociale veiligheid in het VMBO is een wettelijke verplichting en de resultaten dienen opgestuurd te worden naar de Inspectie);
- Ouderenquêtes om het jaar voor ouders van VMBO leerlingen en MBO leerlingen onder de 18 jaar met onder andere ook vragen over de (sociale) veiligheid.

De praktijk:

- Veel ouders willen graag weten wat er gebeurt op school. Het is niet vanzelfsprekend dat een student dit zelf meedeelt, dus in voorkomende gevallen kan een goede afstemming tussen school en ouder veel uitmaken. Is dit geborgd op een goede en afdoende manier op alle locaties, m.n. ook als het gaat over het MBO?
- Weet iedereen binnen de onderwijsorganisatie bij wie hij terecht kan? Is/wordt hier **actief** over gecommuniceerd naar leerlingen/studenten én medewerkers?
De lijn: Leidinggevende, naast hogere leidinggevende, bedrijfsarts, vertrouwenspersoon.
- Duidelijk aangeven wat wel en niet toelaatbaar is en consequenties eenduidig handhaven als regels overschreden worden. Uniforme benadering en werkwijze van iedereen! Nu soms (te veel) verschillen tussen docenten.
- Verhogen van een groepssfeer die pesten tegengaat en eraan bijdraagt dat een ieder zich medeverantwoordelijk voelt voor het welzijn van anderen.

Pijler 2: Veiligheid in curriculum

De tweede pijler richt zich op de kwalificerende functie van het onderwijs. Hiermee wordt bedoeld dat het mbo zijn studenten onderwijst over sociale en maatschappelijke aspecten als diversiteit, discriminatie, respect, etc. Deze aspecten komen vooral terug in burgerschapsvorming en vitaal burgerschap. De kwalificatie-eisen rond deze thema's zijn voor alle mbo-scholen gelijk. Wel wordt van scholen verwacht dat zij deze wettelijke eisen vertalen naar hun eigen onderwijspraktijk.

Wat hebben we:

- Aandacht in lessen Loopbaan en Burgerschap;
- LOB; (met onderliggende visie-documenten)
- Een goede samenwerking met het bedrijfsleven;

- Aandacht voor veiligheid en veilig werken met name in het beroepsgerichte deel van de opleiding/BPV-stage;
- Maatschappelijke stage in het VMBO, niet meer verplicht maar omdat dit wel belangrijk wordt gevonden vinden wij dat onze leerlingen deze stage toch moeten doen;
- In de lessen maatschappijleer/mens en maatschappij in het VMBO worden belangrijke maatschappelijke thema's besproken.

De praktijk:

- Invulling lessen Burgerschap?
- LOB moet vanaf dit jaar nog steviger worden neergezet in het MBO m.n.
Vraag is, of genoemde pijlers in voldoende mate aan bod komen binnen LOB?

Pijler 3: Veiligheid bij incidenten

Een veilige school beschikt over een duidelijke 'crisisketen' waarbij iedereen weet wat hij/zij moet doen in geval van calamiteit of crisis. Maar ook hoe escalatie kan worden voorkomen en hoe de gevolgen bestreden of beperkt kunnen worden. Deze 'crisisketen' geeft helderheid in de verdeling van taken, verantwoordelijkheden, bevoegdheden en communicatielijnen binnen én tussen de operationele en bestuurlijke crisisteams. Kernvraag hierbij is: hoe ver reikt de verantwoordelijkheid van een school en wanneer komt deze bij andere partijen binnen de samenleving te liggen?

Wat hebben we:

- Procedures/protocollen i.k.v. sociale veiligheid en Arbo (website, CV Content, Schoolgidsen);
- Diverse trainingen/scholingen; recent crisismanagement, ook voor ondersteunend personeel
- Goede zorgstructuur (met ondersteuningscoördinatoren, coördinatoren sociale veiligheid, externe instanties);
- Registratie in Eduarte van incidenten.

De praktijk:

- Hebben/nemen de 'veiligheidscoördinatoren' voldoende de regie, zodat ze personen en initiatieven samen kunnen brengen, en zo voordeel kunnen laten ontstaan voor iedereen;
- Periodieke actieve communicatie belangrijk! Dat kan middels een regelmatig artikelletje op Fronter en in de teamvergadering als agendapunt of door in gesprek te gaan met.

Pijler 4: Veilige infrastructuur

Een veilige infrastructuur draagt, vanzelfsprekend, bij aan een gevoel van veiligheid op school. Onder deze zogenoemde 'fysieke veiligheid' vallen brandveiligheid, verkeersveiligheid, gebruiksveiligheid en arbo-veiligheid. Maar daarnaast heeft fysieke veiligheid ook betrekking op de veiligheidsorganisatie van een school in brede zin. Denk daarbij bijvoorbeeld aan calamiteitenplannen, BHV, RI&E's incidentenregistratie, etc. Tot slot speelt ook bewustwording van studenten en personeel een belangrijke rol bij fysieke veiligheid. Fysieke veiligheid is geborgd wanneer de inrichting, veiligheidsmaatregelen, organisatie rond veiligheid en de bewustwording bij studenten en personeel in balans zijn.

Wat hebben we:

- Procedures/protocollen i.k.v. sociale veiligheid en Arbo (website, CV Content, Schoolgidsen);
- Diverse trainingen/scholingen;

De praktijk:

- Bekendheid binnen de hele organisatie met alle relevante documenten? (Er zijn nog steeds medewerkers die bijvoorbeeld 'Publieke verantwoording' op onze website niet kennen! Of nagenoeg niet op Fronter/CV Content kijken);
- In hoeverre is de bewustwording van studenten en personeel als het gaat om hun rol in het totaal bij fysieke veiligheid in voldoende mate aanwezig?
- Goede registratie van incidenten, gesprekken, etc. op de juiste plek in onze bedrijfssystemen (met de daaraan verbonden rechten i.k.v. AVG) belangrijk.

Aanbevelingen:

- ✓ Zorg voor een goede, frequente en vooral actieve (!) manier van communiceren met studenten en medewerkers over zaken aangaande (sociale) veiligheid en de daarbij behorende documenten, procedures en protocollen; Meest belangrijke documenten worden geplaatst onder 'Publieke verantwoording' op onze website; jaarlijks updaten. Goede communicatie (begin schooljaar) bij wie men terecht kan zoals leidinggevende, vertrouwenspersonen, bedrijfsarts. Mogelijk dit ook periodiek bekend te maken via bijv. een artikel op Fronter/nieuwsbrief.
- ✓ Meer integraliteit door verbinding te leggen tussen de vier verschillende pijlers. Om als school overzicht te krijgen over het totale veiligheidsbeleid, kan de beschikbare documentatie gesorteerd en gerubriceerd worden op basis van de vier pijlers, zodat duidelijk wordt waar al meer aandacht voor is en waarvoor niet; dit hebben we nog niet zo gedaan.
- ✓ De school is niet de enige die belang heeft bij, en ook niet de enige die verantwoordelijk is voor veiligheid, studenten hebben dat ook! (Bewustwording, mentaliteit);
- ✓ Iedereen (!) dient er verantwoordelijkheid voor te nemen dat studenten en medewerkers zich fijn, gewaardeerd en veilig voelen; gesprekscyclus voor medewerkers.
- ✓ Onderkennen van onderlinge relaties helpt om daar gericht aan te werken. Vooral nog winst is te behalen door de betrokkenheid van 'buitenstaanders' (waaronder ouders/verzorgers) te verhogen;
- ✓ Scholen kunnen daarbij gebruik maken van de expertise van de Stichting School & Veiligheid (SSV). Doen we dit?
SSV biedt trainingen aan waarmee scholen het onderwerp sociale veiligheid kunnen aanpakken: bijvoorbeeld expliciteren van acceptabel en niet-acceptabel gedrag, in teamverband en met studenten. Ook biedt de stichting trainingen in het begrenzen van studenten. Op de website van SSV zijn goede voorbeelden en praktische tips te vinden over hoe sociale veiligheid in de klas aan de orde gesteld kan worden. Tot slot hebben SSV en Kennisnet samen een brochure ontwikkeld over het voorkomen en omgaan met incidenten op sociale media. Op de SSV campagnewebsite, www.weektegenpesten.com, is materiaal te vinden specifiek om pesten aan te pakken en bespreekbaar te maken in de klas.

Tot slot

Waar groepen mensen samenleven, worden grenzen opgezocht en overschreden. Het is onmogelijk om dit helemaal uit te bannen. Om escalatie te voorkomen, is tijdig ingrijpen noodzakelijk. En door duidelijk aan te geven / aan te blijven geven wat wel en niet toelaatbaar is en consequenties op een gelijklopende, uniforme manier te handhaven als regels overschreden worden.

Terugkomend op de gestelde vraag: daarvoor hebben we een goede (zorg)structuur met coördinatoren sociale veiligheid, Arbo-coördinatoren, ondersteuning coördinatoren, mentoren, vertrouwenspersonen, coaches, begeleiders en is er een goede samenwerking met externe instanties. Er zijn goede afspraken gemaakt, onze bedrijfssystemen zijn adequaat ingericht en zijn er alle benodigde documenten waarin helder omschreven is wat wel en wat niet kan en hoe te handelen in preventieve zin en bij incidenten. In die zin missen we niets. Maar dat is niet het belangrijkste en niet waar het om gaat.

Documenten ergens te plaatsen en 1 keer aangeven waar die staan is niet voldoende. Het is belangrijk dat iedereen ook weet dát ze er zijn, waar ze te vinden zijn, wat de inhoud er van is en hier actief over communiceert en ook consequent en op een gelijklopende manier naar handelt in de dagdagelijkse werkelijkheid. Afspraken maken maar vooral: afspraken nakomen. In gesprek blijven met elkaar en elkaar waar nodig hierop aanspreken. Échte aandacht hebben voor de ander, alert zijn op signalen en deze (her)kennen en indien nodig op tijd werk van maken.

Binnen onze leer- en werkgemeenschap geldt dat voor iedereen, iedereen moet zich daarvan bewust zijn en heeft daar zijn eigen verantwoordelijkheid in te kennen en te nemen. Alleen dan creëren we een schoolklimaat en een werkomgeving waarin iedereen zich veilig voelt en met respect en aandacht voor elkaar, optimaal kan presteren.